

Muhasebe Müdürlüğü'ne

SİRKÜ : 2003/14

**Konu : Şube Tarafından Verilen Beyannameler ve
Şube ve Merkeze Ait Mali Tabloların Konsolidasyonu**

**KAYSERİ
20.11.2003**

Bu sirkümüzde merkezden bağımsız muhasebe işlemleri yapılan şubelerin muhasebe hesaplarının işleyişi ve dönem sonunda şube ve merkezin mali tablolarının konsolide edilmesi ve şube ve merkez tarafından verilmesi gereken beyannameler ile ilgili açıklamalar yapılmıştır.

1- Şube ve Merkez Tarafından Verilecek Beyannameler

a) Muhtasar Beyanname

Muhtasar beyanname tevkifat veya ödemenin yapıldığı yerin bağlı bulunduğu vergi dairesine verilir. Şube tarafından yapılan tevkifat ve ödemeler ödeme veya tevkifat yapılan yerin vergi dairesine verilmelidir. (GVK Madde 98/a)

Aynı belediye hudutları içinde muhtelif yerlerde yapılan ödeme ve tahakkuklar ile bunlara ait vergilerin bir merkezden bildirilmesi caizdir.

b) Sigorta Bildirimleri

Sigorta bildirimleri işyerinin bulunduğu yer sigorta müdürlüğünde verilmektedir. Bu sebeple Şubeye ait sigorta bildireleri şubenin bulunduğu yer sigorta müdürlüğüne verilmelidir. (Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği Madde 5)

c) KDV Beyannamesi

Merkez ve şube tarafından yapılan aylık KDV mahsubu merkezce birleştirilir ve KDV beyannamesi merkez tarafından verilir. (KDV Madde 43/2)

d) Kurumlar Vergisi Beyannamesi

Konsolide edilen mali tablolara göre hazırlanmış kurumlar vergisi beyannamesi merkez tarafından, merkezin bağlı olduğu vergi dairesine verilir. (KVK Madde 21)

2- Muhasebe Kayıtları ve Mali Tabloların Konsolidasyonu

Ticaret Kanunda Şubenin belli bir tanımı yapılmamış olup, TTK 42 maddesinde "Merkezi Türkiye'de bulunan ticari işletmelerin şubelerinin; şubenin bulunduğu yerin ticaret siciline tescil ve ilan olunacağı ve Kanunda aksine hüküm olmadıkça merkezin bağlı olduğu sicile geçirilmiş olan kayıtların şubenin bağlı bulunduğu sicile de tescil olunacağı" belirtilmiştir.

VUK 156. Maddesinde şube "işyeri" olarak sayılmıştır.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğlerine göre Merkezin şubelerle, şubelerin merkezle veya kendi aralarındaki borç ve alacak ilişkileri **393- Merkez ve Şubeler Cari Hesabı** isimli hesapta izlenir. Hesap borçlu ve alacaklı olarak çalışır.

Merkezin şubelerden, şubelerin diğer şubelerden veya merkezden olan alacakları bu hesaba borç, borçları da alacak kaydedilir.

Şubenin açılış kaydı, aylık KDV mahsupları ve dönem sonu mali tabloların konsolide edilmesine ilişkin örnek aşağıdaki gibidir.

a) Şube açılış kaydı

Şube açılışında şubeye muayyen bir sermaye tahsis edilir. Şube için ayrı defter tasdik ettirilir ve merkezde kayıtlı olan iktisadi kıymetler, alacak ve borçlardan şubeye devredilecek olanlar ters kayıtlarla şubeye devredilir. Şubeye konulan sermaye ile devredilen iktisadi kıymet, alacak ve borçlar Şube tarafından düzenlenecek bir açılış fişi ile muhasebe kayıtlarına intikal ettirir.

Şube Tarafından Yapılacak Kayıt

100- Kasa	100.000.000	
150- İlk Madde Malzeme	250.000.000	
253- Tesis Makine ve Cihazlar	350.000.000	
255- Demirbaşlar	50.000.000	
	257- Birikmiş Amortismanlar	80.000.000
	393- Merkez ve Şubeler Cari Hesabı	650.000.000
	522- MDV Değer Artış Fonu	20.000.000

Merkez Tarafından Yapılacak Kayıt

393- Merkez ve Şubeler Cari Hesabı	650.000.000	
522- MDV Değer Artış Fonu	20.000.000	
257- Birikmiş Amortismanlar	80.000.000	
	100- Kasa	100.000.000
	150- İlk Madde Malzeme	250.000.000
	253- Tesis Makine ve Cihazlar	350.000.000
	255- Demirbaşlar	50.000.000

b) Aylık KDV Mahsupları

Şube tarafından her ay sonunda KDV hesaplarının kapatılması sırasında ödenecek KDV çıkması halinde bu tutar, 393- Merkez ve Şubeler Cari hesabının alacağına, devir KDV çıkması halinde ise devir KDV tutarı 393- Merkez ve Şubeler Cari hesabının borcuna kaydedilmelidir. Merkez de bu işlemlerin izdüşümünü kayıtlara alacaktır.

Şube Tarafından Yapılacak Kayıt

391- Hesaplanan KDV	500.000.000	
	191- İndirilecek KDV	400.000.000
	393- Merkez ve Şubeler Cari Hesabı	100.000.000
	393.05- Ödenecek KDV	100.000.000

Merkez Tarafından Yapılacak Kayıt (Şubeden Gelen)

191- İndirilecek KDV	400.000.000	
393- Merkez ve Şubeler Cari Hesabı	100.000.000	
393.05- Şube Ödenecek KDV	100.000.000	
	391- Hesaplanan KDV	500.000.000

Şubeden gelen KDV işlemleri mahsubu sırasında Merkezdeki KDV hesaplarının altında Şube muavin hesapları açılması uygun olacaktır.

Şubenin tecil edilecek KDV tutarı bulunduğu anda tecil KDV tutarı şube tarafından 393- Merkez ve Şubeler Cari Hesabının alacağına, iade alınacak KDV tutarı bulunduğu anda ise 393- Merkez ve Şubeler Cari Hesabının borcuna kayıt yapılacaktır. KDV hesaplarının 393- Merkez ve Şubeler Cari Hesabına kaydında yine muavin hesaplar kullanılmalıdır.

c) Şubede Yeniden Değerleme, Amortisman İşlemleri

Şubenin aktifine kayıtlı olan sabit kıymetler şube tarafından amortisman tabii tutulacak ve bu iktisadi kıymetler için yeniden değerlendirilecektir.

d) Şubede Geçici Vergi Dönemleri Envanter İşlemleri ve K/Z Tespiti

Gelir tablolarının oluşturulması amacıyla şube tarafından geçici vergi dönemleri sonunda ve yıl sonunda envanter işlemleri (stok sayımı, kasa sayımı, döviz değerlemeleri, reeskont işlemleri vb.) yapılacaktır.

e) Mali Tabloların Konsolidasyonu

Şube tarafından dönem sonu envanter ve değerlendirme işlemleri yapıldıktan sonra 7- Grup hesaplar kapatılarak 6- Grup hesaplar oluşturulur ve bu hesaplar 690- Dönem Karı veya Zararı hesabına aktarılır. Vergi ve yasal yükümlülüklerin merkez tarafından hesaplanması sebebiyle 690- Dönem Karı veya Zararından vergi ve yasal yükümlülüğü ayrılmadan oluşan kar 393- Merkez ve Şubeler Cari hesabına aktarılmalıdır. Konuya ilişkin örnek aşağıdaki gibidir.

Şubenin 6- Grup Gelir Tablosu Hesaplarının Kapatılması

600- Yurt İçi Satışlar	5.400.000.000	
602- Diğer Gelirler	600.000.000	
645- Kambiyo Karları	700.000.000	
679- D. Olğ. Dışı Gelir ve Karlar	300.000.000	
	620- Satılan Mamul Maliyeti	3.300.000.000
	631- Paz. Satış ve Dağ. Giderleri	1.500.000.000
	632- Genel Yön. Giderleri	1.200.000.000
	689- D. Olğ. Dışı Gider ve Zar.	400.000.000
	690- Dönem Karı	600.000.000

Dönem Karının 393- hesaba aktarılması

690- Dönem Karı	600.000.000	
	393- Merkez ve Şubeler Cari Hesabı	600.000.000

Şube Hesaplarının Kapatılması

320- Satıcılar	1.000.000.000	
393- Merkez ve Şubeler Cari Hesabı	2.270.000.000	
522- MDV Değer Artış Fonu	30.000.000	
100- Kasa		100.000.000
120- Alıcılar		900.000.000
150- İlk Madde Malzeme		1.100.000.000
152- Mamuller		1.000.000.000
253- Tesis Makine ve Cihazlar		900.000.000
255- Demirbaşlar		300.000.000
257- Birikmiş Amortismanlar(-)		1.000.000.000

Şube tarafından yıl sonlarında yukarıdaki şekilde devredilen hesaplar merkez tarafından kayda alınacaktır. Şubeden virman edilen bu hesapların yine merkezde muavin hesaplar yardımıyla izlenmesi, yeni dönemde bu hesapların tekrar şubeye virman edilmesinde takip kolaylığı sağlayacaktır.

Merkezin dönem kar veya zararının belirlenmesinden sonra, şubenin dönem karı aşağıdaki kayıtlarla merkezle konsolide edilmiş olacaktır.

393- Merkez ve Şubeler Cari Hesabı	600.000.000	
	690- Dönem Karı	600.000.000

Yapılan konsolidasyon sonucunda dönem karının bulunması halinde vergi ve yasal yükümlülük karşılıkları ayrıldıktan sonra kalan tutar 692- Dönem Net Karı veya Zararı ve 590- Dönem Net Karı hesabına aktararak merkezin gelir tablosu hesapları kapatılacaktır. Böylece konsolide edilen hesaplardan 393- Merkez ve Şubeler Cari hesabı dönem sonunda bakiye vermeyeceği için konsolide bilançoda görülmeyecektir.

Bilgi ve gereği rica olunur.

